

Den næste sag på dagsordenen var:

Eneste behandling af indstilling fra udvalget for forretningsordenen angående folketingets samtykke i henhold til grundlovens § 57 (Ib Andersen).

(Andre selvstændige forslag nr. VII. Frem-sat 17/10 74 i betænkning fra udvalget for forretningsordenen).

Indstillingen sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Udvalgets indstilling
vedtoges enstemmigt med 120 stemmer.

Formanden:

Der vil nu blive givet justitsministeren meddelelse om denne vedtagelse.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om nordisk vidnepligt.

(Lovforslag nr. 13. Fremsat 9/10 74).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Buchart Petersen (S):

Det af justitsministeren den 9. oktober fremsatte forslag til lov om nordisk vidnepligt kan jeg på mit partis vegne anbefale.

Lovforslagets formål er at åbne mulighed for at indkalde vidner og visse parter fra de andre nordiske lande til at afgive forklaring m.v. for retten her i Danmark. Herved øges mulighederne for at føre beviser direkte for den dømmende ret.

I de tilfælde, hvor betingelserne for indkaldelsen er opfyldt, skabes endvidere forudsætninger for en hurtigere sagsbehandling, idet modstykket til afhøringen her i landet i en verserende sag er, at man skal afvente afhøringen i vedkommendes hjemland.

Endelig kan nævnes, at mødepligten efter

lovforslaget kan håndhæves ved anvendelse af tvangsmidler, men naturligvis med udgifter betalt.

Til slut kan jeg nævne, at tilsvarende forslag er fremsat eller udarbejdet i Finland, Norge og Sverige. Socialdemokratiet kan medvirke til en hurtig udvalgsbehandling.

Kirsten Jacobsen (FP):

Jeg skal på fremskridtspartiets vegne sige, at det foreliggende lovforslag om vidnepligt i de nordiske lande ser vi positivt på. Vi har dog noteret os, at der er en merudgift på 100.000 kr., men det må vi nok tage med i den forbindelse.

Jeg vil godt knytte et par kommentarer, ikke så meget til lovforslaget som til baggrunden for, at det er opstået.

Jeg synes, det virker lidt tragisk og beskæmmende, at rekommandationen fra Nordisk Råd stammer fra 1968. Hvis man kender sagsbehandlingen i Nordisk Råd, ved man sikkert, på hvilket tidspunkt sagen er startet som et forslag dér, og det er lidt urimeligt, synes jeg, at en sag af den karakter skal have noget, der ligner 10 års behandlingstid. Men vi vil tilsige lovforslaget en velvillig udvalgsbehandling.

Mette Madsen (V):

Ud fra det ønskelige i, at bevisførelse helst skal ske direkte over for den ret, der skal dømme i en sag, har de nordiske lande for nogle år siden taget spørgsmålet om nordisk vidnepligt op, først i Nordisk Råd, der i 1968 vedtog en rekommandation herom, og senere ved forhandlinger mellem de nordiske lande, resulterende for Danmarks vedkommende i det foreliggende lovforslag.

Ifølge bemærkningerne har også Finland, Norge og Sverige fremsat eller udarbejdet tilsvarende lovforslag. Island er ikke nævnt, men også dér er et forslag sikkert på trapperne, då det jo vil være praktisk, at man får loven vedtaget nogenlunde samtidig i de fem lande.

Lovforslaget er udarbejdet, så det skulle kunne vedtages i de fem parlamenter, uden

[Mette Madsen.]

at der skal ændres videre i de pågældende landes egen lovgivning. Der er f. eks. taget hensyn til Norge, hvad angår bestemmelsen om afstandsgrænser for vidnepligt, og til Danmark vedrørende parters mødepligt, ligesom tvangsbøder, der kun kendes i Danmark, ikke skal kunne tages i anvendelse.

Da det under forhandlingerne har været forudsat, at hvert land skal kunne straffe for falsk forklaring afgivet for en domstol i de andre nordiske lande, har dette nødvendiggjort en ændring af den danske straffelovs § 158. Et lovforslag herom er også til behandling her i tinget i dag.

På venstres vegne kan jeg give tilslutning til det foreliggende lovforslag, men der kan være småting, vi skal kigge på i udvalget, f. eks. de bilag, der er hæftet sammen med lovforslaget.

Gudme (RV):

Det radikale venstre kan støtte gennemførelsen af dette lovforslag. Jeg har kun et par enkelte bemærkninger at føje til. Den ene drejer sig om det samme som den, vi hørte fra fru Kirsten Jacobsen. Det er jo rigtigt — man kan læse om det i en bog, som er ret populær for øjeblikket — at hvis man skal være sikker på, at noget virkelig skal tage lang tid, før det bliver gennemført, så skal man have det bearbejdet i Nordisk Råd, og sådan har det altså også været her. I 1968 kommer der en rekommandation til de 5 nordiske lande, og i 1974, altså et sted mellem 6 og 7 år efter, er vi i stand til — det er der ingen tvivl om, og det får utvivlsomt også en meget hurtig gang her igennem tinget — at gennemføre lovforslaget her i Danmark. Det er for længe.

Det andet, jeg gerne vil sige, er, at det nævnes af ministeren i fremsættelsestalen, og det er også sikret ved den regel, man optager i lovforslagets § 2, at indkaldelse kun må ske i mere betydningsfulde sager og kun, hvis forklaringen må antages at have væsentlig betydning for sagen. Jeg tør ikke sige, om det første bør gælde i andre relationer end her mellem de nordiske lande, men om det sidste kunne der være god grund til at sige, at selv om det ikke står i retsplejeloven, er det et godt og fornuftigt princip, at man kun indkalder vidner, når der er brug for

dem. Derfor vil jeg da godt benytte lejligheden her til at udstøde det hjertesuk, at mange gange oplever vi i danske retssale både i civile sager og ikke mindst i straffesager, at der indkaldes vidner ud over al rimelighed. Et typisk eksempel er det således, når anklagemyndigheden under anke af en straffesag indkalder samtlige de vidner, som man har ført for underretten, og derved igen giver en række mennesker en tabt arbejdsdag, anledning til at sidde og vente hele eller halve timer i en ventesal for at komme ind og gentage en forklaring, som de allerede én gang tidligere har givet i retten, og som dommerne i realiteten kan læse af den tidligere behandling. Vi ved jo godt fra folk, der indkaldes som vidner, at det er et irriterende at skulle miste arbejdsfortjeneste, rejse et eller andet kortere eller længere stykke vej for at komme hen og forklare i en ret, og derfor kunne der måske være grund til netop at benytte denne anledning, når vi taler om vidner, til at sige: vi bør, både når det drejer sig om civile sager — og dér er det altså advokaterne, man løfter pegefingern over for — og når det drejer sig om straffesager — dér er det i almindelighed mest anklagemyndigheden, men kan selvfølgelig også være forsvareren — sige: spar på disse vidneindkaldelser, foretag dem kun, når der virkelig er grund til at ulejlige folk med det besvær, som det er at skulle møde som vidne i retten.

Hans Toft (KF):

Også det konservative folkeparti kan tilslutte sig lovforslaget, men ligesom hr Gudme rejste et aspekt omkring vidneindkaldelsen, nemlig at den kun skal finde sted i de sager, der er af væsentlig betydning, vil jeg godt rejse et andet aspekt, nemlig godtgørelsen til vidner. Så vidt jeg ved, er det således, at vi i vor hjemlige lovgivning og vore hjemlige bestemmelser har en vidnegodtgørelse til vidnerne på, så vidt jeg ved, 20 kr. om dagen. Jeg vil godt rejse det spørgsmål nu her over for ministeren, om ikke det var rimeligt at sætte dette beløb i vejret. Der er trods alt ikke mange i dette samfund, der har en dagløn på mindre end 20 kr. efterhånden, og jeg tror, man må sige, at det må være rimeligt at sætte det op til en beløbsstørrelse, der er mere i overensstemmelse

[Hans Toft.]

med det, som de pågældende vidner i virkeligheden har i tabt arbejdsfortjeneste ved at møde op som vidner i retten.

Så vidt det er mig bekendt, har domsmændene fået forhøjet deres beløb til, så vidt jeg ved, 125 kr. om dagen. Jeg ved ikke, om man skal gå så vidt, men jeg vil gerne bede ministeren overveje, om man ikke eventuelt kunne forhøje vidnegodtgørelsen, så den kom mere i overensstemmelse med de praktiske forhold.

Poul Boeg (CD):

Selv om det, som andre har nævnt, sker sent af grunde, for hvilke justitsministeren ikke bærer ansvaret, hilser centrum-demokraterne med tilfredshed, at vi her får en af Nordisk Råds rekommandationer ført ud i livet, og vi kan tilsige lovforslaget vor støtte.

Poul Dam (SF):

Også vi kan anbefale dette lovforslag og vil gerne være med til at se på detaljerne i retsudvalget.

Fru Kirsten Jacobsen harcelerede over, at der var gået så lang tid, siden den rekommandation blev vedtaget i Nordisk Råd. Det synes jeg er ganske urimeligt. Man bør snarere glæde sig over, at der overhovedet nogen sinde kommer noget ud af Nordisk Råds arbejde.

Kaare Frederiksen (KrF):

Også kristeligt folkeparti kan medvirke, og vi deltager gerne i en positiv udvalgsbehandling.

Det fremgår, at man meget vel er klar over ulemperne, der kan være meget væsentlige ved en sådan vidne- og til dels partsindkaldelse. Det er understreget, at det kun må ske i betydningsfulde sager og kun, hvis forklaringen må antages at få væsentlig betydning for sagens udfald, og yderligere kun, hvis det er af væsentlig betydning, at forklaring afgives i det pågældende land. Man kan vel også strejfe den tanke, at bevisumiddelbarhedens ubestridelige fordele afsvækkes noget af de ekstraordinære forhold, der efter sagens natur vil blive tale om ved en indkaldelse.

Men som sagt, vi anbefaler.

Hanne Reintoft (DKP):

Jeg skal også kun kort sige, at vi kan gå ind for lovforslaget. Så vidt jeg har kunnet se, indeholder de regler, der findes i de øvrige nordiske lande, lige så meget for ikke at sige mere beskyttelse af det indkaldte vidne, så der skulle ikke være nogen ulemper for den danske befolkning, der eventuelt bliver indkaldt.

Jeg vil meget gerne tilslutte mig det, der er sagt om vidnegodtgørelsen, fordi folk vitterlig er meget bange dels for at miste arbejdsfortjenesten, dels for hele vidneproceduren, og jeg vil også lytte til, om vi får et positivt svar fra ministeren.

Grønberg (DR):

Lovforslaget, som er baseret på gensidighed mellem de nordiske lande, synes umiddelbart rimeligt. Dog finder jeg, at forslaget ikke i tilstrækkelig grad tilgodeser hensynet til vidnerne. I lovforslagets § 2 bør det nærmere præciseres, at afhøring som hovedregel skal ske ved vidnets hjemting. Afstandene i de nordiske lande kan være så store, at det vil være særdeles belastende for et vidne at skulle rejse måske 1.000 km. Hensynet til bevisumiddelbarhed må derfor være helt oplagt, før vidnepligten indtræder.

Forholdet til vidnepligten i Danmark i øvrigt må også overvejes. Hvis lovforslaget vedtages, kan f. eks. jeg som vidne komme ud for at skulle rejse til f. eks. Lillehammer i Norge, mens jeg kan nægte at tage til Svendborg.

Bestemmelsen om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste bør optages i selve lovteksten i § 8 og ikke blot i cirkulæret.

Endelig mener jeg, at den vidnegodtgørelse, der bliver tale om, specielt for tabt arbejdsfortjeneste, ikke bør maksimeres; der må være tale om fuld erstatning i de forholdsvis sjældne tilfælde, der forhåbentlig bliver tale om.

Justitsministeren (Nathalie Lind):

Jeg vil gerne takke ordførerne for den meget positive behandling af dette lovforslag. Nu skal dette vel næppe være nogen debat om Nordisk Råds effektivitet. Jeg formoder, det også kun er taget op som et eksempel. Jeg er ikke bekendt med grunden til, at lovforslaget først foreligger nu, men jeg takker da for hr. Poul Boegs erkendelse

[Justitsministeren.]

af, at det i hvert fald ikke er min fejl, at det har været fra 1968.

Jeg synes, der er rejst nogle principielle spørgsmål vedrørende vidneforklaring, ikke mindst fra hr. Gudme, der simpelt hen rejser det almindelige spørgsmål om, i hvilket omfang man skal indkalde vidner. Jeg kan oplyse, at man for tiden i retsplejerådet overvejer at begrænse vidneførsel ikke mindst i ankesager, og det var vel de synspunkter, der kom frem her.

Det andet mere principielle spørgsmål drejede sig om vidnegodtgørelsen efter den gældende ret. Forholdet er det, at man får 10 kr. pr. time, dog mindst 20 kr., for at møde som vidne i retten, og inden for de økonomiske rammer, der foreligger, vil jeg være positiv over for at forhøje satserne i takt med lønudviklingen.

Jeg tror, at flere af de andre spørgsmål vil egne sig bedst til at blive behandlet i udvalget.

Jeg håber, vi kan få en positiv og en hurtig udvalgsbehandling af dette lovforslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Karlskov Jensen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige.

(Lovforslag nr. 14. Fremsat 9/10 74).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Ejler Koch (S):

Også dette lovforslag er et resultat af Nordisk Råds arbejde. Her er ikke tale om de store ændringer, men jeg tror, at de for-

slag, der er fremsat, indeholder beskedne forenklinger af lovgivningen, og jeg kan på socialdemokratiets vegne tilsige lovforslaget en velvillig behandling i retsudvalget.

Kirsten Jacobsen (FP):

Lovforslaget om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige har vi i fremskridtspartiet en betænkelighed ved. I en af paragrafferne deri er sikret i vidt omfang danske statsborgere retssikkerhed, men man har altså i det tilfælde, hvor det er en ikke-dansk statsborger, simpelt hen mulighed for ved en udlevering bagefter at sigte vedkommende for noget, som er sket før udleveringen, og man kan endog sigte vedkommende for politiske lovovertrædelser. Det er vi noget bekymret ved. Der står i nr. 1 under punkt 5, stk. 2, at der til udlevering kan knyttes sådanne vilkår, som skønnes hensigtsmæssige, og vi vil i hvert fald gerne, at man kigger på det i udvalget; ellers vil vi i udvalget forsøge at få en større sikring også af de statsborgere, som ikke tilfældigvis er danske.

Vi vil arbejde for lovforslaget i udvalget, men der er ting, vi gerne vil have ændret i det.

Mette Madsen (V):

Som det foregående lovforslag er også dette bygget på forhandlinger mellem de nordiske lande, og som det også var tilfældet med det foregående, vil tilsvarende lovforslag blive fremsat og behandlet i de øvrige nordiske lande.

Venstre kan tilslutte sig lovforslaget, fordi det betyder en forenkling, der er udformet på grundlag af de erfaringer, der er høstet, siden loven trådte i kraft i 1960.

Gudme (RV):

Også her er der jo tale om opfyldelse af en konvention. Der står ikke noget om, hvornår man er begyndt på arbejdet, så vi kan ikke se, hvor længe det har været, og så er der altså ikke basis for at gøre vrøvl over noget her. Det kan jeg i øvrigt heller ikke se der i øvrigt er i lovforslaget, heller ikke det punkt, fru Kirsten Jacobsen nævnedes, så jeg kan nøjes med kort at anbefale lovforslaget. Vi vil medvirke til dets hurtige fremme.